

ภาค ๑ สมัยที่ ๖๔ เล่ม ๓

บทบรรณาธิการ

คำถาม ผู้ถือหุ้นในบริษัทจะเป็นโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนที่ดินระหว่างบริษัทกับบุคคลภายนอกโดยอ้างว่า บริษัทกับกรรมการได้คบคิดกันฉ้อฉล และให้จดทะเบียนโอนคืนแก่บริษัท ได้หรือไม่

ผู้ถือหุ้นจะฟ้องขอให้เพิกถอนรายงานการประชุมเท็จเพราะมิได้มีการประชุมกันจริงได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๘๑/๒๕๕๒ โจทก์ทั้งหกฟ้องโดยอาศัยอำนาจตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท บริษัทจะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้องผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้...” ตามบทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจผู้ถือหุ้นฟ้องกรรมการบริษัทผู้ทำให้บริษัทเสียหาย ส่วนผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้ฟ้องตามมาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการฟ้องแทนหรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัทเฉพาะกรณีที่บริษัทไม่ฟ้องเพื่อเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการผู้ทำให้บริษัทได้รับความเสียหายเท่านั้น แต่การที่โจทก์ทั้งหกฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๐๓๙๗ ระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ โดยอ้างว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๓ ได้คบคิดกันฉ้อฉลและให้จำเลยทั้งสามจดทะเบียนโอนคืนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ หาใช่เป็นฟ้องเพื่อเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยที่ ๓ ไม่ โจทก์ทั้งหกจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๓ สำหรับจำเลยที่ ๑ เป็นบุคคลภายนอกไม่ได้เป็นกรรมการในบริษัทจำเลยที่ ๒ โจทก์ทั้งหกจึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ตามบทบัญญัติดังกล่าวได้

รายงานการประชุมที่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนถือไม่ได้ว่าเป็นมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบตามความหมายของมาตรา ๑๑๙๕ เพราะมิได้มีการประชุมกันจริง หากแต่เป็นรายงานเท็จที่จำเลยที่ ๓ ได้กระทำให้ขึ้นฝ่ายเดียวเพื่อโอนที่ดินดังกล่าวไปให้จำเลยที่ ๑ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จำเลยที่ ๒ เท่านั้น ไม่ได้กระทบถึงสิทธิหรือประโยชน์ของโจทก์ทั้งหกซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นโดยตรงแต่อย่างใด กรณีไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๑๑๙๕ ที่โจทก์ทั้งหกในฐานะผู้ถือหุ้นจะใช้สิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนรายงานการประชุมเท็จได้ โจทก์ทั้งหกจึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนรายงานการประชุมเช่นกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๒๖/๒๕๔๒ ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมจะฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่ากล่าวก็ได้ นั้น เป็นการให้อำนาจแก่ผู้ถือหุ้นฟ้องกรรมการบริษัทผู้ทำให้บริษัทเสียหาย ซึ่งโดยปกติบริษัทย่อมเป็นผู้ฟ้องเรียกให้กรรมการผู้นั้นชดเชยค่าเสียหายแก่บริษัท ส่วนผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้ฟ้องตามมาตรา ๑๑๖๙ วรรคหนึ่ง ได้นั้น จะต้องฟ้องแทนหรือฟ้องเพื่อประโยชน์ของบริษัท เฉพาะกรณีที่บริษัทไม่ฟ้องและเป็นการฟ้องเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น

แต่การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ขอให้พิพากษาวานิติกรรมขายสิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขายระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ เป็นโมฆะ หาใช่เป็นการฟ้องเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยที่ ๑ ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

คำถาม สัญญาจำนองมีข้อตกลงยกเว้นบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๓ ถ้าหนี้ประธานขาดอายุความแล้ว หากผู้รับจำนองฟ้องบังคับจำนอง ได้เงินน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ จะบังคับถึงทรัพย์สินอื่นนอกจากทรัพย์สินจำนองได้หรือไม่

คำตอบ สัญญาจำนองมีข้อตกลงยกเว้นบทบัญญัติมาตรา ๗๓๓ ถ้าหนี้ประธานขาดอายุความแล้ว แม้ผู้รับจำนองจะยังคงมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้ตาม มาตรา ๗๔๕ มาตรา ๑๙๓/๒๗ หรือมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม ผู้รับจำนองก็คงบังคับได้เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น หากอาจบังคับถึงทรัพย์สินอื่นด้วยไม่

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๘๘/๒๕๕๒ การจำนองทรัพย์สินเพื่อเป็นประกันหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๕ และมาตรา ๑๙๓/๒๗ บัญญัติเป็นข้อยกเว้นว่า แม้หนี้ที่ประกันหรือหนี้ประธานจะขาดอายุความแล้ว ก็ยังบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้แต่ดอกเบี้ยที่ค้างให้คิดย้อนหลังขึ้นไปได้เพียงห้าปีเท่านั้น ดังนั้น ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยรับผิดชอบดอกเบี้ยที่ค้างชำระให้ย้อนหลังไปมีกำหนด ๕ ปี จึงชอบแล้ว

ปัญหาต่อไปมีว่า การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์มีสิทธิบังคับจำนองได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น โดยไม่อาจบังคับกับทรัพย์สินอื่นของจำเลยได้เป็นการชอบหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า ตามข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองข้อ ๘ ระบุว่า หากมีการบังคับจำนองและภายหลังจากเอาทรัพย์สินที่จำนองขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่จะต้องชำระเป็นจำนวนเท่าใด จำเลยยินยอมรับใช้เงินจำนวนที่ขาดนั้นจนครบ เมื่อโจทก์บังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ โจทก์ย่อมมีสิทธิบังคับคดีกับทรัพย์สินอื่นของจำเลยเพื่อนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วนนั้น เห็นว่า แม้ตามข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองจะระบุว่า หากมีการบังคับจำนองและภายหลังจากเอาทรัพย์สินที่จำนองขายทอดตลาดได้เงินน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่จะต้องชำระเป็นจำนวนเท่าใด จำเลยยินยอมรับใช้เงินจำนวนที่ขาดนั้นจนครบอันเป็นการยกเว้นบทบัญญัติมาตรา ๗๓๓ ก็ตาม แต่เมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความดังได้วินิจฉัยแล้วโจทก์คงบังคับชำระหนี้ได้เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองจำนองไว้เท่านั้นจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอื่นของจำเลยหาได้ไม่ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าโจทก์มีสิทธิบังคับจำนองได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น โดยไม่อาจบังคับกับทรัพย์สินอื่นของจำเลยได้นั้นชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๐๕/๒๕๕๑ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะให้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑๔ เมื่อ จ. ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกให้จำเลยในฐานะทายาทโดยธรรมของ จ. ชำระหนี้จากทรัพย์สินในกองมรดกของ จ. ได้ แม้หนี้เงินกู้ซึ่งเป็นหนี้ประธานจะขาดอายุความ โจทก์

ก็มีสิทธิบังคับเอาจากทรัพย์สินที่จำนองได้ตามมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม และมาตรา ๑๙๓/๒๗ แต่คงบังคับได้เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น ไม่อาจบังคับถึงทรัพย์สินอื่นในกองมรดกได้ด้วย แม้สัญญาจำนองจะมีข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองระบุให้เจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้มาชำระหนี้ได้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนองไม่พอชำระหนี้ เพราะเมื่อหนี้เงินกู้ซึ่งเป็นหนี้ประธานขาดอายุความแล้ว ทรัพย์สินอื่นในกองมรดกย่อมไม่ตกอยู่ในความรับผิดชอบทางแพ่งอีกต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๐/๒๕๕๐ โจทก์ฟ้องคดีนี้เกินกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่โจทก์ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของ ข. เจ้ามรดกทำให้หนี้ตามสัญญากู้เงินอันเป็นหนี้ประธานขาดอายุความ เนื่องจากสัญญากู้เงินรายนี้มีการจดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันไว้ด้วย ดังนี้ แม้หนี้ตามสัญญากู้เงินอันเป็นหนี้ประธานจะขาดอายุความ โจทก์ก็มีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๙๓/๒๗ แต่คงบังคับได้เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้นหาอาจบังคับถึงทรัพย์สินอื่นของ ข. เจ้ามรดกได้ด้วยไม่ แม้หนังสือสัญญาจำนองที่ดินเป็นประกันและข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองเป็นประกันจะมีข้อความระบุว่า เมื่อถึงเวลาบังคับจำนองเอาทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาดได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกับค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ เงินยังขาดอยู่เท่าใดผู้จำนองและลูกหนี้ยินยอมรับผิดชอบรับใช้เงินที่ขาดจำนวนนั้นให้แก่ผู้รับจำนองจนครบจำนวนก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๕๙/๒๕๔๖ โจทก์รับโอนกิจการจากธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) มาเป็นของโจทก์ โจทก์จึงต้องรับโอน ทั้งสิทธิและหน้าที่ของธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) เมื่อธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้รู้ถึงการตายของลูกหนี้ตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๙ จึงต้องถือว่าโจทก์ได้รู้แล้วด้วย โจทก์ยื่นฟ้องวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ จึงเกินกำหนด ๑ ปี ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความ และเป็นเหตุให้หนี้อุปกรณ์คือผู้ค้ำประกันที่จำเลยที่ ๑ ได้ทำไว้ต่อโจทก์หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วย แต่สัญญากู้เงินมีการจำนองเป็นประกันไว้ด้วย ดังนี้ แม้หนี้สินตามสัญญากู้เงินอันเป็นหนี้ประธานจะขาดอายุความ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ด้วยการรับโอนสิทธิมาจากเจ้าหนี้เดิมย่อมใช้สิทธิบังคับเอาจากทรัพย์สินที่จำนองได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๙๓/๒๗ และคงบังคับได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่จำนองเท่านั้น หาอาจบังคับถึงทรัพย์สินอื่นของผู้ตายได้ด้วยไม่ แม้สัญญาจำนองจะมีข้อความระบุให้เจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้มาชำระหนี้ได้ในกรณีที่ทรัพย์สินที่จำนองไม่พอชำระหนี้ก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๗/๒๕๔๙ ภ. ได้นำที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างมาจดทะเบียนจำนองเพื่อเป็นประกันหนี้ในวงเงิน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยมีข้อตกลงว่าหากโจทก์บังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ยอมให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบ ดังนี้ แม้หนี้ตามสัญญาบัญชีเดินสะพัดดังกล่าวจะขาดอายุความแต่กรณีต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา ๑๙๓/๒๗ และมาตรา ๗๔๕ กล่าวคือ โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับ

จำนองจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง แม้เมื่อหนี้ที่จำนองเป็นประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างชำระย้อนหลังเกินกว่าห้าปีไม่ได้ และคงบังคับได้แต่เฉพาะทรัพย์สินที่ ก. จำนองไว้เท่านั้น จะบังคับจากทรัพย์สินอื่นอีกหาได้ไม่ ถึงแม้ว่าตามสัญญาจำนองจะกำหนดให้บังคับเอาจากทรัพย์สินอื่นจนกว่าจะครบ หากบังคับจำนองได้เงินไม่พอชำระหนี้ก็ตาม

คำถาม ธนาคารเบิกถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของลูกค้าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๔/๒๕๕๓ การกระทำที่จะครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๔ นั้น จะต้องเป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต แต่กรณีตามฟ้องของโจทก์ทั้งสองในคดีนี้ ปรากฏว่าเงินจำนวนที่จำเลยทั้งสองเบิกถอนไปนั้นเป็นเงินที่อยู่ในบัญชีเงินฝากของโจทก์ที่ ๑ ที่ฝากไว้กับจำเลยทั้งสองเงินจำนวนดังกล่าวจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์และอยู่ในความครอบครองของจำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้รับฝากยืมมีสิทธิที่จะบริหารจัดการเงินฝากจำนวนดังกล่าวนั้นประการใดก็ได้ จำเลยทั้งสองคงมีหน้าที่เพียงต้องคืนเงินฝากตามจำนวนที่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นลูกค้านำเข้าฝากไว้เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสองไม่จำเป็นต้องส่งคืนเป็นเงินจำนวนอันเดียวกับที่ฝากไว้ ดังนั้น การที่จำเลยทั้งสองเบิกถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ที่ ๑ จึงมิใช่เป็นการเอาทรัพย์ของโจทก์ทั้งสองไป การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์

คำถาม กรรมการผู้จัดการและผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นประธานที่ประชุมผู้ถือหุ้น ทำบันทึกรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นขึ้น โดยไม่มีการประชุมจริง แล้วลงลายมือชื่อตนเองเป็นประธานที่ประชุม นำไปยื่นแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนจะเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารและให้เอกสารปลอมหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๐๙/๒๕๔๙ จำเลยที่ ๒ ในฐานะกรรมการผู้จัดการและผู้ถือหุ้นของบริษัทจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นประธานที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการทำรายงานการประชุมของจำเลยที่ ๑ การที่จำเลยที่ ๒ ได้จัดให้มีการทำบันทึกรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นขึ้นตามหน้าที่ของตนและลงลายมือชื่อตนเองเป็นประธานที่ประชุม มิได้ทำในนามของบุคคลอื่น จึงเป็นเอกสารที่แท้จริงของจำเลยที่ ๒ แม้ข้อความในเอกสารจะไม่ใช่ความจริง เพราะไม่มีการประชุมดังกล่าว ก็เป็นการทำเอกสารอันเป็นความเท็จเท่านั้น ไม่ทำให้เป็นเอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญาอาญา มาตรา ๒๖๔ เมื่อการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการปลอมเอกสาร การกระทำของจำเลยทั้งห้าจึงไม่มีความผิดฐานร่วมกันปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมคาทมาตรา ๒๖๔, ๒๖๘

นายประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ